

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.433/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla dr. Csitos Eszter ügyvéd által képviselt felperesnek - a Kolozsvári és Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. április 10. napján kelt 11.P.22.799/2016/20. számú ítélete ellen a felperes 23. és az alperes 24. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 184 832 (egyszáznyolcvannégyezer-nyolcszázharminckettő) Ft, az alperes által fizetendő 82 208 (nyolcvankettőezer-kettőszáznyolc) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 80 000 (nyolcvanezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 308 054 (háromszáznyolcezer-ötvennégy) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) 2006. szeptember 30. napján **(kölcshszerződés száma)**. számmal jelölt kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 935 740 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek a **(gpjmu frg.rszm.a-)** forgalmi rendszámú Ford Fusion típusú gépjármű vételárának finanszírozására. Az egyedi szerződésben a felek a mértékadó devizanemet svájci frankban, a teljes hiteldíjmutatót 7,57 %-ban határozták meg. Rögzítették a havi törlesztő részletek összegét (32 089 Ft), számát (120 db), esedékességének időpontját és az összes törlesztő részlet összegét (3 850 680 Ft). A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg. A felperes a szerződésben rögzített nyilatkozatával kijelentette, hogy az egyedi szerződésben és az annak hátoldalán lévő, az alperes hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzatban (a továbbiakban: Üsz.) foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

Az Üsz. egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.7. „Fix deviza konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény”.

I.16.: „Kamat: a tőkére vetített kamat degresszív módon kerül meghatározásra az alábbiak szerint:

a.) A futamidő első 36 hónapját követően a kamat 2 %-kal csökken

b.) Amennyiben a teljes futamidő 50 %-a nem éri el a 36 hónapot, abban az esetben a teljes futamidő 50 %-át követő első teljes naptári hónapban csökken a kamat 2 %-kal. Amennyiben az a.) vagy b.) pont szerint csökkenő kamat alacsonyabb mint a mértékadó kamat hatályos referencia értéke, abban az esetben a kamat egyenletes a teljes futamidő alatt.”

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megjelölt oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)”

- I.19.: „Kalkulációs kamatláb: a kalkulációs kamatláb az egy hónapos bank közli referencia-kamatláb (BUBOR) + 4 %”.

- I.20.: „Mértékadó kamatláb hatályos referencia értéke:

a) Szerződéskötés napján: a mértékadó kamatláb szerződéskötés napjára (szerződéskötés napját megelőző második munkanapon) jegyzett százalékban kifejezett értéke; vagy

b) Az egyedi kölcsönszerződés futamideje alatt Kamatváltozás I. érvényesítése esetén: A mértékadó kamatláb százalékban kifejezett azon értéke, amelyet a hitelező az egyedi kölcsönszerződésre érvényesített mindenkor utolsó Kamatváltozás I. keretében Hirdetménye szerint meghatározott.”.

- I.21.: „Mértékadó törlesztő részlet: A mértékadó törlesztő részlet a Kölcsönbevevő folytatólagos törlesztő részletfizetési kötelezettségei közül a legalacsonyabb összegű törlesztő részlet, de legalább 15 000 Ft.”

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján.”

- I. 25.: „Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet.

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1.”

- I. 26.: „Hitelminősítési díj: A szerződéskötés érdekében felmerülő költségeket magában foglaló díj, amelynek mértékét a Felek az egyedi kölcsönszerződésben határozzák meg.”

- I. 27.: „Teljes hiteldíjmutató (THM): A THM a különböző ajánlatok összehasonlítására az ügyfél megfelelő tájékoztatására szolgál. Számítása során a pénzügyi intézménynek a hitellel kapcsolatos - kamaton túli egyéb - költségeket is be kell számítani, ezért az ügylet tényleges terheit mutatja

százalékos formában. A THM számításának képletét a 41/1997. (III. 05.) Korm. r. tartalmazza. A teljes hiteldíjmutató az egyedi kölcsönszerződés létrejöttekor meghatározott hitelminősítési díjat, valamint kamatot foglalja magában annak figyelembevételével, hogy a felek a kölcsönfolyósítás időpontjának a tervezett átadás dátumát megelőző 15. naptári napot tekintik. Deviza alapú kölcsön esetén a törlesztő részletet forintban, a szerződéskötést megelőző 10 napnál nem régebbi árfolyamon vannak figyelembe véve".

- I.30.: „Másodlagos biztosíték: a kölcsön visszafizetésének biztosítására a folyósítás feltételeként a Hitelező jogosult - az elsődleges biztosítékon felül - további fedezet nyújtására kötelezni a Kölcsönbevevőt."

- IV.1.: „A hitelező jogosult az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott törlesztő részletek esedékességét egyoldalúan megváltoztatni, amennyiben a kölcsön folyósítása az első törlesztő részlet esedékességéig nem történik meg. Az első törlesztő részlet esedékessége ebben az esetben a kölcsön folyósítását követő 15 naptári nap."

- IV.3.: „A hitelminősítési díj a Hitelezőt akkor is megilleti, ha a kölcsön folyósítására a Kölcsönbevevő érdekkörében felmerült okból nem került sor."

- IV.4.: „A Hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani. A kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpontjában az alábbi képlet alapján történik:

$$K_i = H_i \times r \times (t_i - t_{i-1}) / 36.000$$

ahol: K_i t_i időpontban számított kamat

H_i t_i időpontban fennálló tőketartozás

r kamatláb %-ban

t_{i-1} a t_i időpontot megelőző kamattörlesztés, illetve a folyósítás időpontja

t_i a kamatszámítás értéknapja"

- IV.5. „A Hitelező jogosult a Kamatváltozás I. érvényesítésére, a még nem esedékes törlesztő részletek összegének megváltoztatásával, ha a mértékadó kamatláb pénzügyi piacon kialakult értéke eltér az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott hatályos referencia értéktől. Ebben az esetben a hitelező jogosult az egyedi kölcsönszerződés mértékadó kamatlábjára új hatályos referencia értéket meghatározni, amely érték nem lehet magasabb/alacsonyabb, mint az egyedi kölcsönszerződés korábbi hatályos referenciaértéke hatályba lépésének napja és az új hatályos referenciaérték hatályba lépésének napja között a pénzügyi piacon jegyzett mértékadó kamatláb legmagasabb/legalacsonyabb értéke.

Hitelező Kamatváltozás I-gyel érintett új törlesztő részletek összegét a THM számításához használt képlet segítségével úgy határozza meg, hogy az új törlesztő részletnek a mértékadó kamatláb új hatályos referencia értékével a Kamatváltozás I. hatálybalépésének napjára számított diszkont értéke változatlan maradjon.

A Kamatváltozás I. tényét, továbbá a mértékadó kamatláb új hatályos referencia értékét a Hitelező Hirdetményben teszi közzé. Az egyedi kölcsönszerződés megváltozott törlesztő részleteiről Hitelező a Kölcsönbevevőt írásban értesíti."

- IV. 6.: „Az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-öt a Hitelező utólag - a Hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a Hitelező a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II-öt kiterheli illetve jóváírja."

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a

mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása."

- XI. 1. pont: „Havi fix konstrukció esetén a kölcsönszerződés futamideje a Felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik, a Kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig."

- XI.4. pont: „Rendkívüli árfolyam esemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t, a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni."

A kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a peres felek a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontjában rögzítették, hogy a hitelező (az alperes) a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legkésőbb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A szerződés 6. pontjában a felek az alperes javára alapított vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki. A szerződés 7. pontja az opciós jog gyakorlásának feltételeire vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.

Az alperes a szerződéskötéskor hatályos Üsz. helyébe 2009. augusztus 1. napjától a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzatát léptette.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. szerinti elszámolást elkészítette, abban az induló üzleti kamatláb éves értékét 6,14 %-ban tüntette fel, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

Az alperes a 2015. augusztus 31. napján kelt levelében a kölcsönszerződést 2015. szeptember 23. napjára felmondta, egyidejűleg nyilatkozatot tett vételi joga gyakorlásáról.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen a szerződés létre nem jöttére alapítottan 876 641 Ft, másodlagosan a szerződés érvénytelenségére hivatkozással 21 701 Ft megfizetésére, továbbá a perbeli gépjármű törzskönyvének a kiadására kérte kötelezni ez alperest. Keresetének a szerződés létre nem jötté körében előadott indokait illetően elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a deviza alapúság tekintetében a felek között megállapodás nem volt, az ő szándéka forint kölcsön felvételére irányult, és az alperes is forint kölcsönt nyújtott a részére. Álláspontja szerint - az erre vonatkozó tájékoztatás hiányában - nem jött létre konszenzus a felek között az árfolyamkockázat viseléséről, továbbá a szerződés tárgyát és a törlesztő részletek összegét illetően sem, mivel azok devizában nincsenek meghatározva, és a szerződés rendelkezései alapján nem is számíthatók ki. A szerződés érvénytelenségét a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjában írt kötelező tartalmi elemek hiányára alapította, véleménye szerint ugyanis a szerződés nem tartalmazza a THM számítása során figyelembe nem vett költségeket, a kamatot, a hiteldíj változtatásának a feltételeit, a kölcsön és a törlesztő részletek CHF-ben meghatározott összegét, a feltüntetett THM pedig nem valós. Hivatkozott arra, hogy az Üsz. I.16.-I.27., I.30., IV.1. IV.3-6. pontjai egyedi megtárgyalás hiányában nem váltak a szerződés részévé illetve tisztességtelen szerződési feltételnek minősülnek. Előadta, a szerződés létre nem jötté megállapíthatósága esetére a jogalap nélküli gazdagodás szabályai figyelembevételével tartozik az alperes a keresetében megjelölt marasztalás összegét megfizetni, míg az érvénytelenség körében a szerződés hatályossá nyilvánítása keretében

elvégzendő elszámolás eredményeként határozta meg a túlfizetés összegét. A törzskönyv kiadása iránti keresetét az opciós jog megszűnésére alapította.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, a felek a szerződés minden lényeges tartalmi elemében megállapodtak, az árfolyamkockázatról a felperes a szerződés aláírását megelőzően tájékoztatást kapott, az Üsz. V.6. pontjában az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget kifejezetten vállalta. Azt nem tette vitássá, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értékét a szerződés nem tartalmazza, e tekintetben azonban kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a felülvizsgált elszámolásban szereplő induló ügyleti kamat figyelembevételével. Álláspontja szerint a törzskönyv kiadására nem kötelezhető, amíg a felperes a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségét nem teljesítette, mivel a törzskönyv birtokban tartása nem a vételi jog, hanem a kölcsönszerződés önálló atipikus biztosítéka, így a vételi jog esetleges megszűnése azt nem érinti. Hangsúlyozta, a szerződéskötéskor hatályos üzletszabályzat helyébe lépő **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat szerint a kikötött vételi jog ún. zárt opció, így a vételi jog gyakorlásának a joga az opciós szerződésben írt feltételek bekövetkeztétől, jelen esetben a felmondástól nyílt meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek között 2006. szeptember 30. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az éves induló ügyleti kamat mértékét 6,14 %-ban állapította meg. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmu frg.rszm.a-)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 47 340 Ft, az alperest 41 260 Ft feljegyzett eljárási illeték megfizetésére kötelezte. Marasztalta továbbá a felperest az alperes 25 400 Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltségében. Határozatának indokolása szerint alaptalannak találta a szerződés létre nem jöttére alapított felperesi hivatkozást. Rámutatott, a felperes személyes előadása során maga nyilatkozott úgy, tudomása volt a szerződéskötéskor arról, hogy deviza alapú hitelkonstrukciót választott, és hogy a kölcsön svájci frank alapú, elismerte továbbá, hogy az üzletszabályzatot megkapta, azt átfutotta, annak kapcsán kérdése nem volt. Kiemelte, az autókereskedő értékesítője és az ott dolgozó hitelügyintéző - tanúvallomásukból megállapíthatóan - a konkrét jogügyletre és a felperes személyére nem emlékeztek, általánosságban tett nyilatkozatuk szerint azonban **(hitelügyintéző neve)** hitelügyintéző az ügyfeleket tájékoztatta arról, hogy a deviza alapú ügylet árfolyamkockázattal jár, lehetőséget biztosított számukra az üzletszabályzat áttanulmányozására, **(értékesítő neve)** értékesítő pedig a lehetséges deviza konstrukciók közötti választásban nyújtott segítséget az ügyfeleknek, az egyes konstrukciók esetén várható törlesztő részletek kalkulálásával. Mindebből azt a következtetést vonta le, a felperes svájci frank alapú szerződést kívánt kötni, az árfolyamkockázatról az eljáró hitelügyintéző tájékoztatta, maga választotta ki a mértékadó devizanemet és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként a fix deviza konstrukciót. Megállapította, az alperes szerződéskötéskor hatályos üzletszabályzata általános szerződési feltételnek minősül, így azt a felek egyedileg nem tárgyalták meg, a felperes viszont írásbeli nyilatkozatában elismerte, hogy az üzletszabályzatot átvette, annak tartalmát megismerte, az alperes tehát lehetővé tette annak megismerését, ezért a perben alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (1959-es Ptk.) 205/B. § (1) bekezdése alapján az Üsz. a szerződés részévé vált. Kiemelte, a kölcsönszerződés forintban rögzíti a kölcsön és a törlesztő részletek összegét, az Üsz. I.7., I.22., I.24., I.25.b., c. pontjai, valamint a XI. fejezet rendelkezései pedig tartalmazzák azt az átszámítási módot, amely alapján azok CHF-ben is meghatározhatók. Tényként állapította meg, hogy a felek az ügyleti kamat fizetésében megállapodtak, hiszen az összes törlesztő részlet meghaladja a kölcsön összegét. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felek a szerződés lényeges tartalmi elemeiben megállapodtak. Megállapította, a felek deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződést kötöttek, ismertetve a konstrukció lényegét és a 6/2013. PJE határozat alapján utalt arra, hogy e

szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba illetve jóerkölcsbe. Kifejtette, külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült ugyan, azonban a szerződés és az üzletszabályzat megjelölt rendelkezéseiből („fix deviza konstrukció”, „mértékadó devizanem: CHF”, Üsz. I.17., I.20., I.22., I.23., I.24., I.25.b., c., V.6.) gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen felismerhető volt, hogy a szerződés árfolyamkockázattal járt. Utalt arra, a XI. fejezet rögzíti, hogy az árfolyamváltozásból eredő kötelezettséget az alperes hogyan terheli ki, annak mértéke pedig az Üsz. I.25.b. pontjában írtak szerint meghatározott. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes az árfolyamkockázatról a szükséges tájékoztatást megkapta, így az annak viselésére vonatkozó szerződési feltételek nem minősülnek tisztességtelennek.

Megállapította, hogy a felperes által konkrétan megjelölt üzletszabályzati feltételek (I.16-27., I.30., IV.1., IV.3-6.) általános szerződési feltételnek minősülnek, így azok egyedileg megtárgyalásra nem kerültek, tekintve ugyanakkor, hogy e szerződési feltételek a szokásos szerződési gyakorlattól nem térnek el, az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt feltételek megvalósulása nélkül is a szerződés részévé váltak. Rámutatott, a felperes hivatkozott e szerződési feltételek tisztességtelenségére is, ennek okát azonban nem jelölte meg, és ilyen indokot a bíróság sem talált megállapíthatónak.

A Hpt. 213. § (1) bekezdésére alapított érvénytelenség körében kifejtette, a kölcsön és a törlesztő részletek összege devizában való meghatározásának hiánya nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, a szerződés a THM-et feltünteti, a költségek és díjak pedig az üzletszabályzatban és a Hirdetményben kerültek meghatározásra. Megállapította, hogy a szerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos értékét, ez okból az a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján érvénytelen. Az érvénytelenségi okot azonban a felülvizsgált elszámolásban szereplő induló ügyleti kamat értékének feltüntetésével kiküszöbölhetőnek ítélte.

A törzskönyv kiadására alapított kereset kapcsán kifejtett álláspontja szerint az opciós szerződés 4. pontjában rögzítettek, valamint a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.6. pontjában írtak ellentétes rendelkezést tartalmaznak, ezért az 1959-es Ptk. 205/C. §-ára hivatkozással a kereseti kérelem elbírálása során az egyedi szerződés, azaz az opciós szerződés 4. pontjában foglalt kikötést tekintette irányadónak. Ennek alapján megállapította, hogy az alperes opciós joga a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével megszűnt. Érvénytelennek találta az Üsz. IV.7. pontjában rögzítetteket azzal, hogy az az 1959-es Ptk. vételi jogra vonatkozó rendelkezéseinek megkerülésére irányul. Mindezek után az opciós szerződés 6., valamint az Üsz. VI.1. pontja rendelkezéseinek együttes értelmezéséből arra a következtetésre jutott, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani, s miután az alperes vételi joga megszűnt, köteles a törzskönyv kiadására. Utalt arra, az Üsz. IV.9. pontjának értelmezéséből sem vonható le az a következtetés, hogy az alperes csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes valamennyi fizetési kötelezettségét teljesíti.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett.

A felperes pontosított fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával annak megállapítását kérte, hogy a felek között a kölcsönszerződés nem jött létre, ha pedig létrejött, érvénytelen. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítására irányult. Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására irányuló kérelme kapcsán fenntartotta keresetének indokait. Változatlan álláspontja szerint a szerződés lényeges tartalmi elemeiben (a kamat, a szerződés tárgya, a törlesztő részletek - ez utóbbiak devizában való - meghatározása és kiszámíthatósága, az árfolyamkockázatról való tájékoztatás, az árfolyamkockázat viselése, továbbá a valós THM) való megállapodás hiányában a szerződés nem jött létre, illetve az előzőekben írt

tartalmi elemek, valamint a hiteldíj megváltoztatása feltételei feltüntetésének elmaradása miatt a szerződés mint jogszabályba ütköző érvénytelen. Továbbra is állította, az elsőfokú eljárásban általa megjelölt szerződési feltételek egyedi megtárgyalás hiányában nem váltak a szerződés részévé, másrészt - a 18/1999. (II. 05.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja és 2. § d) pontja értelmében - tisztességtelenek. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem foganatosította az általa felajánlott bizonyítást, és nem értékelte teljes körűen a tanúk vallomását, így azt sem, hogy a tanúk egymásra telepítették a tájékoztatással kapcsolatos terheket, emellett figyelmen kívül hagyta **(értékesítő neve)** azon nyilatkozatát, miszerint a havi fix konstrukció esetén a törlesztő részlet az árfolyam változása esetén sem változik, a havi fix konstrukció alkalmazásával a szerződés az árfolyamkockázatot küszöböli ki. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság nem nyilváníthatta volna érvényessé a szerződést a kamat pótlásával, ezzel ugyanis a felek között egy új szerződés jött létre, amely a fogyasztó felperes hátrányára állapít meg kötelezettséget. Tévesnek minősítette az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, miszerint a kedvező kamatmérték miatt választotta a perbeli konstrukciót, így megítélése szerint alaptalan az az ítéleti megállapítás is, hogy e jelleg miatt a szerződés nem ütközik jogszabályba vagy jóerkölcsbe. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a felmondás jogszerűségét vitató nyilatkozatát, továbbá azt a hivatkozását is, miszerint az üzletszabályzat átvételére, megismerésére vonatkozó írásbeli nyilatkozat egyedi megtárgyalását az alperes nem bizonyította. Kifejtette, tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat a szerződés részévé vált, nem helytálló továbbá a kereset többszöri módosítására vonatkozó megállapítása sem, mivel eredeti keresetének többszöri kiegészítése történt meg. Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az általa hivatkozott jogszabályokat, európai uniós irányelveket, indokolási kötelezettségének nem megfelelően tett eleget, mivel jogi érvelései logikátlanok, sablonosak.

A másodfokú eljárásban előterjesztett előkészítő iratában hivatkozott arra, a PSZÁF határozatában megállapította, hogy a felperes a 2005-2008. közötti időszakban nem alkalmazott kockázatfeltárási nyilatkozatot, ezzel megsértette a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltakat, amely megítélése szerint az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján a szerződés semmisségét eredményezi. Az alperest terhelő tájékoztatási kötelezettség tartalmát illetően utalt az Európai Unió Bíróságának C-186/16. számú ügyben hozott határozatára.

A másodfokú tárgyaláson a szerződés érvénytelenségére alapított fellebbezését pontosította, kérte az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását akként, hogy a bíróság a szerződést nyilvánítsa a határozathozatalig terjedő időre hatályossá, és kötelezze az alperest 21 701 Ft megfizetésére. Kifejtette azt az álláspontját, hogy az Üsz. I.24. pontjából következően a szerződés tartama alatt mindvégig a szerződéskötés napján irányadó árfolyam képezi a felek közötti elszámolás alapját, ezért árfolyam-különbözet fizetésének kötelezettsége nem terheli. Kiemelte, téves az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása is, miszerint a kamat megfeleltethető az összes törlesztő részlet és a kölcsönösszeg különbözetének, és ezért a felek kamatban való megállapodása is megállapítható.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására történő kötelezésének mellőzését kérte, változatlanul fenntartva az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját. Vitatta az opciós jog megszűnését, ettől eltérő álláspont elfogadása esetére fenntartotta azt a hivatkozását, miszerint mind a szerződéskötéskor hatályos, mind pedig az álláspontja szerint az annak helyébe lépő üzletszabályzat általa megjelölt pontjai alapján mindaddig jogosult a törzskönyv birtokban tartására, amíg a felperes a szerződésből eredő kötelezettségét maradéktalanul nem teljesítette. A törzskönyv átadásának a kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosítéki jellege alátámasztására hivatkozott az Üsz. II.1.e. és a VI.2., VI.3. pontjaiban írtakra. Részletezte azokat a szempontokat, amelyek alapján a törzskönyv biztosítékba adása mindkét fél számára kedvezőbb az

egyéb jogszabályban rögzített biztosítékok alkalmazásánál. Utalt arra, nem ért egyet a Kúria e tárgyban elfoglalt álláspontjával, azt részletezett érvei alapján okszerűtlennek minősítette. Álláspontjának alátámasztásául bírósági ítéletekre hivatkozott.

A felperes és az alperes fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél jogorvoslati kérelmével érintett rendelkezéseinek a helybenhagyását kérték.

Mindkét fellebbezés **alaptalan**.

A felperes fellebbezése alapján az ítéletábrának mindenekelőtt a felperes másodlagos, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú eljárás megismétlésére vonatkozó fellebbezési kérelme megalapozottságát kellett vizsgálnia. A felperes ezt a kérelmét a Pp. 252. § (2) bekezdésére alapította. E rendelkezés alapján a másodfokú bíróság mérlegelésétől függően az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezheti - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja, ha az elsőfokú bíróság olyan lényeges eljárási szabályt sértett, amely miatt szükséges a tárgyalás megismétlése illetve kiegészítése. Konkrét jogszabálysértést a felperes nem jelölt meg, a fellebbezésben tett azon nyilatkozata, amelyben azt sérelmezi, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a felmondás jogszerűtlenségével kapcsolatos nyilatkozatát, a Pp. 213. § (1) bekezdésének megsértésére történő hivatkozásként értékelhető. A felperes azonban a felmondás jogellenességére alapozott keresetet nem terjesztett elő, ezért az elsőfokú bíróságnak azt nem kellett vizsgálnia.

A fellebbezés tartalmából ugyancsak következtetni lehet arra, hogy a felperes véleménye szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 221. § (1) bekezdésében előírt indokolási kötelezettségét. Az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére azonban csak akkor kerülhet sor, ha az elsőfokú határozatból és az eljárás adataiból nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság a döntését mire alapította (PK. 206. számú állásfoglalás b) pont). Itt utal az ítéletábra arra, a felperes fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság jogi érvei sablonosak. Ennek mibenlétét részletesen nem fejtette ki, ezért csupán feltételezhető, arra utalt, hogy az ítélet indokai megegyeznek a bíróságnak a perbelivel azonos tartalmú szerződések azonos okból való érvénytelenségére alapított keresetek tárgyában hozott döntései indokaival. Az azonban, hogy a bíróság ítéletének indokai azonos jogkérdéseket illetően megegyezők, nem teszi a bíróság döntését megalapozatlanná. Az elsőfokú bíróság a jelen ügyben lefolytatott bizonyítás adatait értékelte, és annak eredményeként hozta meg ítéletét.

Az egyéb fellebbezési előadásra figyelemmel a Pp. 252. § (3) bekezdésének alkalmazhatóságát kellett az ítéletábrának vizsgálnia. Ennek alapján hatályon kívül helyezésre az elsőfokú ítélet megalapozatlansága miatt kerülhet sor. Az ítélet akkor megalapozatlan, ha a tényállás feltáratlan maradt, vagy a bíróság által megállapított tényállás iratellenes, okszerűtlen vagy logikai ellentmondásokat tartalmaz, és emiatt szükséges a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű vagy teljes megismétlése. A felperes fellebbezésében felhozottak alapján azonban ez nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást a jogvita érdemi elbírálásához szükséges körben feltárta, a felperes által indítványozott további bizonyítási indítványok teljesítését megalapozottan mellőzte.

Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság ítélete érdemben felülbíráható. Az elsőfokú bíróság a jogvita érdemét érintő tényállást helyesen állapította meg, abból nagyobb részt helytálló jogi következtetésekre jutott, a per főtárgyát érintő döntése helytálló. A jogorvoslati kérelmekben foglaltakra figyelemmel az ítéletábra az alábbiakat emeli ki.

A jogvita érdemét nem érinti, ezért csupán megjegyzi az ítéletábra, helytállóan rögzítette az elsőfokú bíróság ítéletében, hogy a felperes keresetét többször módosította: A Szegedi Járásbíróságon P.23.072/2015. számú eljárásban elsődleges keresete a szerződés létre nem jöttének a megállapítására irányult. Marasztalási keresetet kizárólag az érvénytelenségre alapított keresete vonatkozásában terjesztett elő az eredeti állapot helyreállítása illetve a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítása körében. Ezt követően a 2016. április 22. napján tartott tárgyaláson a szerződés létre nem jöttére alapított keresetéhez kapcsolódóan is kérte a jogkövetkezmény levonását, az alperes 876 641 Ft megfizetésére kötelezését eredeti állapot helyreállításaként. Ezen a tárgyaláson ugyan úgy nyilatkozott, hogy a szerződés létre nem jötté körében az alperes 876 641 Ft megfizetésére kötelezése iránti igénye az eredeti kereseti kérelmében már szerepel, eredeti kereseti kérelme azonban egyértelmű a tekintetben, hogy a szerződés létre nem jöttére alapítottan csak megállapítást kért, marasztalási igényt az érvénytelenséghez kapcsolódó jogkövetkezmények levonása körében érvényesített a fentiek szerint. A 2016. április 22. napján tartott tárgyaláson a fentiekben túl keresetét kiterjesztette és kérte a törzskönyv kiadását (13. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). E kereseti kérelmétől a 18. sorszámú beadványban elállt, majd a 26. sorszámú beadványában e keresetét ismét előterjesztette. E nyilatkozatok nem a kereset kiegészítésének, hanem keresetmódosításnak minősíthetők.

Annyiban helytálló a felperes fellebbezési érvelése, hogy a felek jogvitáját a szerződéskötéskor hatályos Üsz. rendelkezései szerint kell elbírálni. Az alperes hivatkozásával szemben ugyanis a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat nem alkalmazható. A Szegedi Törvényszék közérdekű perben hozott 13.P.21.224/2012/35. számú ítéletével megállapította az Üsz. XII. pontjában foglalt, az üzletszabályzat módosítására vonatkozó szerződési feltétel érvénytelenségét. Ezen rendelkezést a Szegedi Ítéletábra a Pf.II.20.961/2014/3. számú jogerős ítéletével helybenhagyta, következésképpen a szerződéskötéskor a felperesnek átadott, a szerződés részévé vált üzletszabályzatot az alperes egyoldalú döntése alapján utóbb nem válthatta fel egy újabb alperesi üzletszabályzat. A **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat nem vitásan általános szerződési feltételnek minősülő kikötéseket tartalmaz, ezért az 1959-es Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint az csak akkor válhatott volna a szerződés részévé, ha alkalmazója, azaz az alperes lehetővé tette volna, hogy a felperes annak tartalmát megismerje, és ha azt a felperes kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta volna. Erre azonban az alperes maga sem hivatkozott. Mindez azonban érdemi jelentőséggel nem bír, mert az elsőfokú bíróság elfogadta ugyan az alperesnek azt az álláspontját, hogy a szerződéskötéskor hatályos Üsz. helyébe a fenti üzletszabályzat lépett, azonban döntése meghozatalakor a szerződéskötéskor hatályos Üsz. rendelkezéseit alkalmazta.

A továbbiakban az ítéletábra az ügy érdemét érintő fellebbezési hivatkozásokat vizsgálta.

A szerződés létre nem jötté

A felperes elsődleges fellebbezési kérelmében a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítását kérte. Erre az elsőfokú eljárásban - a fellebbezésében írtakkal megegyező tényekre alapítottan - marasztalási keresete jogi indokaként hivatkozott. A Pp. 146. § (5) bekezdés b) pontja értelmében nem minősül keresetváltoztatásnak, ha a fél teljesítés helyett megállapítást követel. Eljárásjogi korlátot jelent azonban a Pp. 123. §-ában írt feltételek teljesülése. A Pp. 123. §-a szerint megállapításnak akkor van helye, ha az a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. A perbeli esetben egyik jogszabályi feltétel sem áll fenn. A következetes bírói gyakorlat szerint ugyanis valamely lényeges feltételben való megállapodás hiányában létre nem jött szerződés esetén, ha a felek részéről teljesítés történt, a

jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni (BH1996. 163, BH1981. 370). A felperes tehát a szerződés létre nem jöttére hivatkozással kérheti az alperes részére jogalap nélkül teljesített szolgáltatásának a visszatérítését, azaz követelhet teljesítést. Mindezen túl a megállapítási kereset további feltétele, nevezetesen a felperes jogainak alperessel szembeni megóvásának a szükségessége is hiányzik. A felperes ugyanis az alperes vele szembeni igényérvényesítése esetén védekezésként hivatkozhat a szerződés létre nem jöttére, a keresettel szembeni védekezésként felhozható igény pedig nem érvényesíthető önálló megállapítási keresetként (BDT2009. 21432/I.).

Lényeges ugyanakkor, hogy ha a perben eziránt kétség merül fel, a bíróságnak először - akár hivatalból is - a szerződés létre jöttéről vagy létre nem jöttéről kell állást foglalnia (2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6.a. pontjához fűzött indokolás), amely kötelezettség a másodfokú bíróságot is terheli. Ezért az ítéletábra a felperes e körben tett előadását érdemben vizsgálta.

A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Abban az esetben, ha valamely szerződés általános szerződési feltételek alkalmazásával jön létre, az 1959-es Ptk. 205. § (1) bekezdése és 205/B. § (1) bekezdése alapján a szerződés egyedileg megtárgyalt kikötései és az általános szerződési feltételek együttesen alkotják a szerződést (BDT2014. 3107). Az 1959-es Ptk. az általános szerződési feltétel formájában meghatározható szerződési kikötések körét nem korlátozza, így nincs akadálya annak, hogy akár a főszolgáltatással kapcsolatos, akár a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötések általános szerződési feltételként váljanak a felek szerződésének részévé.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az Üsz. felperes által támadott rendelkezései a szerződés részévé váltak. A perben nem volt vitatott, hogy a konkrétan megjelölt szerződési feltételek az üzletszabályzat valamennyi egyéb rendelkezéséhez hasonlóan általános szerződési feltételnek minősülnek. Az 1959-es Ptk. 205/A. § (1) bekezdése értelmében egy szerződési feltétel akkor minősül általános szerződési feltételnek, ha az egyik fél egyoldalúan, több szerződés megkötése céljából a másik fél közreműködése nélkül határozza azt meg. Az egyedi megtárgyaltság hiánya tehát éppen az általános szerződési feltételként való minősülés kritériuma. Annak, hogy az általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon, a 205/B. § (1) bekezdésében írt feltételek megvalósulása szükséges, nevezetesen, hogy az általános szerződési feltétel alkalmazójával szerződő másik fél számára az üzletszabályzat megismerhető legyen, és azt el is fogadja. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes ezt elismerte az aláírásával ellátott egyedi szerződést tartalmazó teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatával. Ez a nyilatkozat ugyanakkor - a felperes álláspontjától eltérően - nem minősül általános szerződési feltételnek. A szerződés ugyanis meghatározott személyek között - azok kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozatával - keletkező jogviszony, amelyből kötelezettség származik meghatározott szolgáltatás teljesítésére és jogosultság annak követelésére (1959-es Ptk. 198. § (1) bekezdés, 205. § (1) bekezdés). E fogalom-meghatározásból következően szerződéses feltételnek a szerződés tartalmát jelentő jogok gyakorlására és kötelezettségek teljesítésére vonatkozó szerződési kitétel minősül. Az üzletszabályzat átvételére illetve megismerésére, megértésére, elfogadására vonatkozó nyilatkozat egyrészt nem a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozata, hanem a felperes egyoldalú nyilatkozata, másrészt a szerződő felek számára nem határoz meg sem jogokat, sem kötelezettségeket, következésképp nem tekinthető általános szerződési feltételnek, ezért nem értelmezhető az annak egyedi megtárgyaltságával kapcsolatos felperesi érvelés.

Lényeges továbbá, hogy - az üzletszabályzat átvételét elismerő felperesi nyilatkozatot is tartalmazó - egyedi szerződés teljes bizonyító erejű magánokiratban került rögzítésre. A Pp. 196. § (1) bekezdése

szerint a teljes bizonyító erejű magánokirat - az ellenkező bizonyításáig - teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy a kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, elfogadta, vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el. A felperes a személyes meghallgatása során előbb ugyan tagadta az üzletszabályzat átvételét, a későbbiekben azonban nemcsak annak átvételét ismerte el, hanem azt is, hogy annak rendelkezéseit „átfutotta”. Az üzletszabályzat tehát a felek szerződésének részévé vált.

Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, miszerint a per tárgyává tett szerződési rendelkezések nem tekinthetők sem a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő rendelkezéseknek, sem a kölcsönszerződés szabályaitól lényegesen eltérő kikötéseknek. A támadott feltételek a deviza alapú kölcsönügyletekhez kapcsolódó forgalom-meghatározásokat és egyéb rendelkezéseket tartalmaznak. A deviza alapú finanszírozási formák nagy számban kerültek megkötésre a perbeli időszakban, a pénzintézetek tömegesen kínáltak hasonló feltételű megállapodást, ezért az 1959-es Ptk. 205/B. (2) bekezdésének alkalmazhatósága nem merült fel (Kúria Pfv.VI.21.427/2016/8.). Megjegyzi az ítéletábra, a felperes maga is csak általánosságban hivatkozott arra, hogy az általa megjelölt feltételek az általánostól eltérőek, ennek mibenlétét azonban maga sem jelölte meg.

Az előzőekben már írtak szerint a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. A kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. Bankkölcsön szerződés esetén az adós kamat fizetésére köteles (1959-es Ptk. 523. § (2) bekezdés), így az adós által teljesítendő ellenszolgáltatást úgy kell meghatározni, hogy az az ügyleti kamatot is tartalmazza. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szerződésben feltétlenül rögzíteni kell az ügyleti kamatláb megjelölését. Jelen esetben tény - ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott induló mértéke, azaz a törlesztő részletek összege meghaladja a kölcsön összegét, ez pedig igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást. Mindezt nem érinti, hogy a törlesztő részletek a tőkén és a kamaton felül esetlegesen az adós részéről teljesítendő egyéb fizetési kötelezettségeket is tartalmaznak, ezért annyiban helytálló a felperes érvelése, hogy az összes törlesztő részlet és a kölcsön összegének különbözete nem feltétlenül egyezik meg a kamat összegével. Ennek azonban a kifejtettek szerint a szerződés létrejötte szempontjából nincs jelentősége.

A jelen ügyben a szerződés létrejötte szempontjából a fentiekén túl lényeges kérdésnek tekintendő a deviza alapú konstrukcióban történő elszámolás is. A felperes álláspontjától eltérően azonban ebben a kérdésben is megállapítható a felek közötti konszenzus létrejötte. Ezt juttatják ugyanis kifejezésre a perbeli szerződésben a mértékadó devizanemnek forinttól eltérő devizanemben, CHF-ben történő meghatározása, a fix devizakonstrukcióban történő elszámolásra vonatkozó megállapodás, valamint az Üsz. I.17., I.22., I.23., I.24., I.25.b. és V.6. pontjának a tényállásban ismertetett tartalmú rendelkezései.

A felek szerződése tehát valamennyi lényeges feltételben való megállapodást tartalmazza: abban a felek feltüntették a kölcsön összegét, és meghatározták a felperes által teljesítendő ellenszolgáltatást

is akként, hogy megjelölték a visszafizetendő összes törlesztő részletet és azok összegét azzal, hogy a felperes egyedi szerződésben összecsúszva megjelölt fizetési kötelezettsége a futamidő alatt az Üsz. I.25. pontjában részletezettek szerint a svájci frank LIBOR kamata mint referencia kamat, valamint a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyama változásának függvényében módosulhat.

A szerződés érvénytelensége

A felperes a másodfokú eljárásban fellebbezését módosította, és az érvénytelenséghez kapcsolódóan megállapítás helyett az 1959-es Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján kérte annak határozathozatalig terjedő időre való hatályossá nyilvánítását. Ennek eljárásjogi akadálya nem volt, ugyanis a Pp. 146. § (5) bekezdés d) pontja szerint ez nem minősül keresetváltogatásnak. Ezáltal keresete megfelel a 2014. évi XL. tv. 37. § (1) bekezdésben írt követelményeknek és érdemben elbírálható. E körben is helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek szerződése megfelel az 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 213. § (1) bekezdése per tárgyává tett valamennyi rendelkezésének.

Hpt. 213. § (1) bekezdés a), e) pont: kölcsön összege és törlesztő részletek CHF-ben való meghatározásának hiánya

A peres felek szerződése - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban került sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összecsúszva a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forint összeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forint összeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirovó tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013 Polgári jogegységi határozat III/1. pont).

A felperes álláspontjától eltérően tehát nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az 1/2016. Polgári jogegységi határozatában, amelynek 1. pontja rögzíti: a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelményeknek, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a kirovó pénznemet (CHF), a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, az üzletszabályzat I.22. pontja alapján pedig pontosan kiszámítható volt ennek a kirovó pénznemben, azaz CHF-ben meghatározható összege a folyósítás időpontjában, ezáltal a felperes svájci frankban megjelenő tartozása.

Lényeges emellett, hogy a perbeli szerződés a kölcsön összegének a kirovó és a lerovó pénznem közötti átszámítása során kétnemű (vételi és eladási) árfolyam alkalmazását írta elő, a 2014. évi

XXXVIII. törvény (DH1 tv.) viszont megdönthetetlen törvényi vélelmet állított fel a különmemű devizaárfolyamok egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltételkénti kikötésének és alkalmazásának a tisztességtelensége mellett, kimondva azok semmisségét. A törvény 3. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy a semmisségük folytán „kihulló rendelkezések” helyébe mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép a 3. § (3) bekezdésében meghatározott - jelen ügyben nem irányadó - kivételekkel. Mindebből következően a perbeli szerződés tartalmát a forintban meghatározott kölcsönösszeg CHF-re történő átszámítása során alkalmazandó árfolyam tekintetében a DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdése ex tunc, azaz a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal módosította, amely módosított tartalom alapján a kölcsön CHF-re átszámított összege egyértelműen kiszámítható (a kölcsön összege szorozva a CHF folyósítás napján érvényes MNB hivatalos árfolyamával). Ez irányadó a törlesztőrészletek tekintetében is (1/2016. PJE 2. pont).

Minderre figyelemmel bár nem számszerűen, de a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható módon meghatározásra került a kölcsön és a törlesztő részletek összege devizában is, így a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt követelménynek, hiszen tartalmazza a szerződés tárgyát (a kölcsön összegét), a törlesztő részletek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat is.

Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pont

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felek szerződése rögzíti az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, ezért az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. A felperes a szerződés érvénytelenségét e körben arra alapította, hogy az nem a „valós” teljes hiteldíjmutatót rögzíti. A teljes hiteldíjmutató feltüntetésének célja, hogy az ügyfelek az egyes pénzügyi szolgáltatók ajánlatait összehasonlítva dönthessenek és a számukra legkedvezőbbet választhassák ki. Ha a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem akaratlan hiba miatt (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés) a szerződés megtámadására adhat alapot. A felperes azonban erre alapítottan a szerződést nem támadta meg.

Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pont

A perben nem volt vitatott, hogy az ügyleti kamat százalékos értékének feltüntetése miatt a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján semmis. A felperes e körben fellebbezésében az érvénytelenség elsőfokú bíróság által alkalmazott jogkövetkezményét kifogásolta. A 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. § (1) bekezdése alapján a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések - így a perbeli szerződés - esetében a körülményektől függően kerülhet sor a szerződés hatályossá vagy érvényessé nyilvánítására. Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. A jogkövetkezmények közötti választás lehetőségének egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 7. pont). A választás során az összes körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben. Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak

ezen alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010. PK vélemény 5. pontja és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nincs akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálni, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben a kölcsönszerződés érvénytelensége - az alábbiakban részletezettekre is figyelemmel - egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt állapítható meg. E hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelem nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettséget pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamatláb megjelölését a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való rögzítését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéltábla osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen, hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Utal ezzel összefüggésben az ítéltábla arra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Az alperes ezt a számítást a perbeli szerződés adatai alapján elvégezte, azt csatolta a periratokhoz, annak matematikai helyességét a felperes nem vitatta. Emellett az ítéltábla meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, a következőkre figyelemmel.

A pénzügyi intézményeknek az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42., 54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

A perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes az általa csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan az éves induló ügyleti kamatlábat 6,14 %-ban határozta meg. Miután a felperes az elszámolással szemben fennálló jogorvoslati lehetőségekkel nem élt, ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, így ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság: a hiányzó kamatláb meghatározásával az érvénytelenség oka elhárul, ily módon a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pont

A felek szerződése az alperes számára nem biztosít egyoldalú szerződésmódosítási jogot. A szerződés rendelkezéseiből kitűnően az adós fizetési kötelezettsége a referencia kamat és az árfolyam változásának a függvénye. Ezek változása és a változás felperes fizetési kötelezettségeit érintő hatása az alperestől független külső körülmények eredményeként következik be, nem pedig az alperes döntése alapján.

Tisztességtelen szerződési feltételek

Egyetért az ítéletábra az elsőfokú ítélet azon megállapításával is, miszerint a felperes által megjelölt szerződési feltételek tisztességtelensége nem állapítható meg. A felperes fellebbezési érvelése szerint az általa megjelölt szerződési kikötések a 18/1999. (II. 05.) Korm. rendelet 1. § a) és 2. § d) pontjába ütköznek, s ennek következtében tisztességtelenek. Ezzel az álláspontjával azonban az ítéletábra nem ért egyet. A hivatkozott kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az a szerződési feltétel tisztességtelen, amely a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja, a 2. § d) pontja szerint pedig az, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa. A felperes által kifogásolt általános szerződési feltételek között azonban nem szerepel egyetlen olyan rendelkezés sem, amely feljogosítja az alperest egyoldalúan a szerződés bármely feltételének értelmezésére. Ettől eltérő kérdés, hogy a konkrét szerződési feltételeket a jogvita elbírálása során a bíróság hogyan értelmezi, és hogy adott esetben elfogadja-e az alperes szerinti értelmezést vagy nem. Nem állapítható meg a szerződési feltételek tisztességtelensége a Kormányrendelet 2. § d) pontja alapján sem. A felperes fizetési kötelezettségének emelkedése ugyanis két tényező változásának, a referencia kamat emelkedésének és az árfolyamváltozásának a következménye. Egyik tényező változása sem az alperes egyoldalú szerződésmódosításának az eredménye.

Árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya

A felperes a fellebbezésében változatlanul arra hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Kétségtelen, hogy a szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázattartó nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázattartó nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint - a felperes álláspontjától eltérően - a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - az egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét sem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004.). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázattartó nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról való tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázattartó nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez a jelen ügyben nem állapítható meg. Amint ugyanis azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította, a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezenkívül a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” és a „normál devizakonstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a felperes fizetési kötelezettségei változhatnak az egyedi szerződésben megjelölt törlesztő részletekhez képest. Az üzletszabályzat I.17., I.22., I.24. és I.25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (17. pont), a mértékadó árfolyam (24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli

árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Téves a felperesnek az az érvelése, hogy az Üsz. I.24. pontjának mértékadó árfolyam fogalom-meghatározásából az következik, hogy a szerződés teljes időtartama alatt fizetési kötelezettsége a svájci frank szerződés létrejött napján fennálló árfolyamához igazodik. Ezt egyértelműen cáfolja az Üsz. I.25.b. pontjában rögzített rendelkezés, amely a fentiek szerint az árfolyamváltozásból fennálló fizetési kötelezettséget juttatja kifejezésre.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek.

A felperes személyes meghallgatásakor utóbb elismerte azt, hogy a szerződést és az üzletszabályzatot egyaránt elolvasta, illetve „átfutotta”. Előadta azt is, hogy az alacsony ügyleti kamat miatt döntött a deviza alapú kölcsönszerződés megkötése mellett. Annak tulajdonított jelentőséget, hogy a futamidő alatt azonos összegű törlesztő részleteket kelljen fizetnie.

Az előzőekben már írtak szerint megállapítható, hogy a szerződés rendelkezései alapján a felperes fizetési kötelezettségének változása két okra, a referencia kamat és a mértékadó devizanem árfolyamának változására vezethető vissza. Az így jelentkező többletfizetési kötelezettség kiterhelésének a módja az ún. havi fix és az ún. normál konstrukció. Míg a fix konstrukció választása esetén az alperes a referencia kamat és az árfolyam változásából eredő többletet a futamidő végén terheli ki, addig a normál konstrukció esetén az nyomban kiterhelésre kerül, megnövelve ezzel a törlesztő részletet. Az erre vonatkozó alperesi tájékoztatásban tehát megjelenik az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás is. Azt a felperes maga sem állította, hogy rákérdezett a fix és a normál deviza konstrukció közötti különbségre, ugyanakkor tény, hogy a kettő közül a fix konstrukciót választotta, ebből pedig az következik, tisztában volt a fentiekkel, ha pedig nem, úgy a kellő körültekintés hiányában járt el, ami az alperes terhére nem róható.

A kifejtettekből következően az egyedi szerződés és az Üsz. rendelkezései alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felek deviza alapú szerződést kötöttek, illetve az is, hogy az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség az adóst terheli. A felperes a perben nem bizonyította, hogy az alperes képviselőjétől hitelt érdemlőnek és utóbb valótlannak bizonyult tájékoztatást kapott volna, amely alapján a szerződés rendelkezéseitől eltérően alappal gondolhatta azt, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége vagy bizonyos mértékben korlátozott. Érvelésével szemben az elsőfokú bíróság a tanúvallomásokat valós tartalmuknak megfelelően értékelte. Téves az a hivatkozás, hogy a tanúk a tájékoztatással kapcsolatos terheket egymásra hárították. **(értékesítő neve)** egyértelműen nyilatkozott arról, hogy nem az ő feladata volt az árfolyamkockázatról való tájékoztatás, a konkrét ügyletre, a felperesre nem emlékezett. Mindkét tanú egyezően nyilatkozott arról, hogy a kölcsönügylettel kapcsolatos ügyintézés **(hitelügyintéző neve)** feladata volt. Ennek során tájékoztatta az ügyfelet az

árfolyamkockázatról a fix és a normál deviza konstrukció közötti különbségről. **(értékesítő neve)** tanú valóban azt nyilatkozta, hogy a fix konstrukció kiküszöböli az árfolyamkockázatot, ezt azonban csak a saját véleményeként adta elő, olyat nem mondott, hogy ilyen tartalmú tájékoztatást adott a felperesnek, és személyes meghallgatása során a felperes sem állította, hogy a tanútól ilyen tartalmú tájékoztatást kapott.

A felperes személyes meghallgatásakor azt adta elő, hogy a kamatmérték miatt választották a perbeli szerződést (Szegedi Járásbíróság 18.P.23.072/2015/13. számú jegyzőkönyv 5. oldal), az ezzel ellentétes fellebbezési hivatkozás téves.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a deviza alapú kölcsönszerződés jellemzőinek ismertetése körében hivatkozott a 6/2013. PJE. határozat megállapításaira, utalva arra, hogy önmagában e konstrukció miatt nem ütközik a szerződés jogszabályba vagy jóerkölsbe. E megállapítása tehát nem „hibás” a fellebbezési érveléssel ellentétben. A felperes a jóerkölsbe ütközésre alapított érvénytelenséggel kapcsolatban keresettel nem élt, e körben tényelőadást sem tett.

Miután - a fent részletezettek szerint - a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az üzleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igényét.

A törzskönyv kiadása

Ugyanakkor az alperes is alaptalanul támadja az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására kötelező rendelkezését.

Az ítélőtábla már a fentiekben kifejtette, hogy a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat rendelkezései nem váltak a szerződés részévé, ezért nincs annak jelentősége, hogy azok ellentétesek-e az egyedi szerződésben foglaltakkal vagy sem. Csupán megjegyzi az ítélőtábla, a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.6. pontja nem ellentétes az egyedi szerződés 4. pontjában foglaltakkal. Annak helyes értelmezése szerint ugyanis az alperes jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek (7.pont) bekövetkezte esetén gyakorolhatja a szerződésben megjelölt határidő alatt, amely a szerződés 4. pontjában írtak szerint a szerződés aláírásától számított 5 év.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes az opciós jog biztosítékeként tarthatta birtokában a törzskönyvet. Opciós jogának gyakorlásáról csak a 2015. augusztus 31. napján kelt levelében (11.P.22.799/2016/4/A/10.) nyilatkozott, tehát az annak alapításától számított 5 éven túl, vagyis az opciós joga anélkül szűnt meg, hogy e jogát gyakorolta volna, így nincs jogcíme a felperest mint a gépjármű tulajdonosát megillető törzskönyv birtokban tartására.

Az alperes érvelésével szemben sem az opciós szerződésnek, sem a kölcsönszerződés részét képező alperesi üzletszabályzatnak nincs olyan rendelkezése, amely alátámasztaná az alperesnek azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés atipikus biztosítéka. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és

ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg." Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 5. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. A fizetési kötelezettségek teljesítése - az Üsz. IV.9. pontja nyelvtani értelme szerint - csak azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz. VI.1., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem.

Nem ért egyet az ítéletábra az alperesnek azzal a hivatkozásával sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Épp ellenkezőleg, az ítéletábra mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.9. és VI.1.pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Csupán utal az ítéletábra arra, a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbös az alperes által hivatkozott más ítéletek tartalma, azok a jelen perben eljáró bíróságot nem kötik.

Perérték

Nem ért viszont egyet az ítéletábra az elsőfokú bíróság perérték meghatározásával. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. A felperes eredeti keresete a szerződés létre nem jöttére vonatkozóan megállapítási kereset. A keresetlevelében írtak

egyértelműek a tekintetben, hogy marasztalást csak a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódóan kért, az eredeti állapot helyreállítása eredményeként kérte az alperest 876 641 Ft megfizetésére kötelezni. Az a körülmény, hogy utóbb a szerződés létre nem jöttéhez kapcsolódóan ugyanilyen összegű marasztalási igényt terjesztett elő (Szegedi Járásbíróság 18.P.23.072/2015/13. számú jegyzőkönyv 2. oldal) mindezt nem érinti. A megállapítási kereset kapcsán a pertárgy értékeként a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értékét kell figyelembe venni (BH2001. 132., BH1997. 411., EBH2000. 335.), amely a jelen esetben az összes törlesztő részlet összege, azaz 3 850 680 Ft. Ehhez adódik a törzskönyv kiadása iránti kereset perértéke, ami az Itv. 39. §(3) bekezdés c) pontja alapján 600 000 Ft, az elsőfokú perérték tehát 4 450 680 Ft. Az elsőfokú

eljárásban a felperes nagyjából pervesztessé lett. A kölcsönszerződés létre nem jöttére alapított keresete teljes egészében alaptalannak bizonyult, míg a megjelölt többi érvénytelenségi ok közül kizárólag a kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségre való hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Sikertelenül perelt az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is, hiszen az általa kért hatályossá nyilvánítás helyett a bíróság a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította, és pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét elutasította. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés létre nem jöttére illetve érvénytelenségére alapított kereset tekintetében a pervesztesség-pernyertesség 20-80 %-ban állapítható meg a felperesre terhesebben. Erre figyelemmel az e keresethez igazodó 231 040 Ft eljárási illetékből a felperest 184 832 Ft, az alperest 46 208 Ft terheli. Ugyancsak az alperesnek kell megfizetnie a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset kapcsán felmerült 36 000 Ft eljárási illetéket, ezért az ítélet az elsőfokú bíróság ítéletének eljárási illeték fizetésére vonatkozó rendelkezését ennek megfelelően pontosította (Pp. 253. § (3) bekezdés). Az eltérő perértékszámításra tekintettel eltérően alakul a felek javára megállapítható ügyvédi munkadíjból álló perköltség összege is, az ítélet az azonban az elsőfokú ítélet erre vonatkozó rendelkezését ezt támadó fellebbezési kérelem hiányában nem vizsgálta felül.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - az illeték viselésére vonatkozó rendelkezésének a pontosításával - helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban mindkét fél fellebbezése eredménytelennek bizonyult, így mind a felperes, mind az alperes maga köteles viselni a saját fellebbezése alapján felmerült másodfokú eljárási illetéket. A felperes fellebbezése kapcsán a perérték 3 850 680 Ft (szerződés létre nem jöttének megállapítása), amelyhez igazodó fellebbezési eljárási illeték összege 308 054 Ft, amelyet az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles megfizetni. Az alperes fellebbezésére az eljárási illetéket leróta, így arról az ítélet az alperesnek nem kellett rendelkeznie.

A nagyobb arányú pervesztességre tekintettel az ítélet az elsőfokú ítéletet a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján

kötelezte a felperest az alperes - 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló, kis kerekítéssel 80 000 Ft-ban meghatározott - másodfokú perköltségének a megfizetésére.

S z e g e d , 2017. október 11.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró

